

Sbírka soudních rozhodnutí

ROZSUDEK SOUDNÍHO DVORA (desátého senátu)

14. září 2017*

„Nesplnění povinnosti státem – Směrnice 91/271/EHS – Čištění městských odpadních vod – Článek 4 odst. 1 a 3 – Sekundární čištění nebo jiné rovnocenné čištění“

Ve věci C-320/15,

jejímž předmětem je žaloba pro nesplnění povinnosti na základě článku 258 SFEU, podaná dne 26. června 2015,

Evropská komise, zastoupená G. Zavvosem a E. Manhaevem, jako zmocněnci,

žalobkyně,

proti

Řecké republice, zastoupené E. Skandalou, jako zmocněnkyní,

žalované,

podporované:

Spojeným královstvím Velké Británie a Severního Irska, zastoupeným C. Brodie a J. Kraehling, jako zmocněnkyněmi,

vedlejším účastníkem,

SOUDNÍ DVŮR (desátý senát),

ve složení M. Berger, předsedkyně senátu, A. Borg Barthet (zpravodaj) a E. Levits, soudci,

generální advokát: M. Bobek,

vedoucí soudní kanceláře: R. Schiano, rada,

s přihlédnutím k písemné části řízení a po jednání konaném dne 25. ledna 2017,

po vyslechnutí stanoviska generálního advokáta na jednání konaném dne 30. března 2017,

vydává tento

* Jednací jazyk: řečtina.

Rozsudek

- 1 Žalobou se Evropská komise domáhá, aby Soudní dvůr určil, že Řecká republika tím, že nezajistila přiměřenou úroveň čištění městských odpadních vod z aglomerací Prosotsani, Doxato, Eleftheroupoli, Vagia, Galatista, Desfina a Chanioti, jejichž populační ekvivalent (dále jen „PE“) se pohybuje v rozmezí 2 000 až 10 000, jakož i z aglomerace Polychrono, jejíž PE se pohybuje v rozmezí 10 000 až 15 000, nesplnila povinnosti, které pro ni vyplývají z článku 4 odst. 1 a 3 směrnice Rady 91/271/EHS ze dne 21. května 1991 o čištění městských odpadních vod (Úř. věst. 1991, L 135, s. 40; Zvl. vyd. 15/02, s. 26), ve znění nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 1137/2008 ze dne 22. října 2008 (Úř. věst. 2008, L 311, s. 1) (dále jen „směrnice 91/271“).

Právní rámec

- 2 Podle článku 1 směrnice 91/271:

„Tato směrnice se týká odvádění, čištění a vypouštění městských odpadních vod a čištění a vypouštění odpadních vod z určitých průmyslových odvětví.

Cílem této směrnice je ochrana životního prostředí před nepříznivými účinky vypouštění výše uvedených odpadních vod.“

- 3 Článek 2 této směrnice stanoví:

„Pro účely této směrnice se rozumí:

1. ‚městskými odpadními vodami‘ splašky nebo směs splašků, průmyslových odpadních vod nebo dešťových vod;

[...]

5. ‚stokovou soustavou‘ kanalizační systém shromažďující a odvádějící městské odpadní vody;

6. ‚1 PE (populačním ekvivalentem)‘ zatížení vyjádřené jako produkce organického biologicky odbouratelného znečištění, která odpovídá pětidenní biochemické spotřebě kyslíku (BSK5) 60 g O₂ /den;

[...]

8. ‚sekundárním čištěním‘ čištění městských odpadních vod postupem obvykle zahrnujícím biologické čištění s dosazováním nebo jiný postup, který vyhovuje požadavkům uvedeným v tabulce 1 přílohy I;

[...]“

- 4 Článek 4 uvedené směrnice stanoví:

„1. Členské státy zajistí, aby městské odpadní vody odváděné stokovými soustavami byly před vypouštěním podrobeny sekundárnímu čištění nebo jinému rovnocennému čištění, a to nejpozději do:

[...]

- 31. prosince 2005 u všech vypouštění z aglomerací s populačním ekvivalentem v rozmezí 10 000 až 15 000 PE,

- 31. prosince 2005 u všech vypouštění do sladkých vod a do ústí řek z aglomerací s populačním ekvivalentem v rozmezí 2 000 až 10 000 PE.

[...]

3. Vypouštění z čistíren městských odpadních vod podle odstavců 1 a 2 musí vyhovovat požadavkům uvedeným v oddíle B přílohy I. [...]

[...]“

- 5 Příloha I směrnice 91/271, nadepsaná „Požadavky na městské odpadní vody“, zní takto:

„[...]

B. Vypouštění z čistíren městských odpadních vod do recipientů [...]

1. Čistírny městských odpadních vod mají být projektovány nebo upraveny tak, aby před vypuštěním do recipientu bylo možno odebírat reprezentativní vzorky vstupujících odpadních vod a vod vyčištěných.
2. Vypouštění z čistíren městských odpadních vod podrobené čištění podle článků 4 a 5 musí vyhovovat požadavkům uvedeným v tabulce 1.

[...]

D. Referenční metody monitorování a vyhodnocování výsledků

1. Členské státy zajistí, aby použité metody monitorování odpovídaly přinejmenším úrovni dále uvedených požadavků.

Metody alternativní k metodám uvedeným v odstavcích 2, 3 a 4 mohou být použity za předpokladu, že lze prokázat, že poskytují rovnocenné výsledky.

[...]

2. V přesně určeném bodě na odtoku z čistírny a je-li to třeba, také na vtoku do čistírny se budou odebírat vzorky vázané na průtok nebo 24hodinové slévané vzorky, aby bylo možné sledovat soulad s požadavky na vypouštěné odpadní vody stanovené touto směrnicí.

[...]

3. Minimální roční počet vzorků bude stanoven v závislosti na velikosti čistírny a vzorky musí být odebírány v pravidelných intervalech během celého roku:

- 2 000 až 9 999 PE:

12 vzorků během prvního roku.

Čtyři vzorky během následujících let, pokud lze prokázat, že vody během prvního roku vyhovují ustanovením směrnice; pokud jeden vzorek ze čtyř nevyhoví, musí být v následujícím roce odebráno 12 vzorků.

- 10 000 až 49 999 PE:

12 vzorků.

[...]“

- 6 Tabulka 1 přílohy I směrnice 91/271 obsahuje požadavky na vypouštění z čistíren městských odpadních vod zejména podle článku 4 této směrnice.

Postup před zahájením soudního řízení

- 7 Dopisem ze dne 29. května 2007 Komise požádala řecké orgány, aby jí ve lhůtě šesti měsíců poskytl údaje za rok 2007, týkající se dodržování zejména povinností čistit městské odpadní vody tak, jak jsou stanoveny v článku 4 směrnice 91/271. I když tyto orgány nevyhověly této žádosti ve stanovené lhůtě, požadované údaje sdělily o dva roky později na základě formuláře týkajícího se roku 2009, který jim byl zaslán.
- 8 Vzhledem k tomu, že Komise měla na základě sdělení těchto údajů za to, že 62 řeckých aglomerací porušilo článek 4 směrnice 91/271, požádala řecké orgány dopisem ze dne 5. října 2010 o určitá upřesnění.
- 9 Komise poté, co přezkoumala skutečnosti předložené řeckými orgány v jejich odpovědi ze dne 21. prosince 2010, zaslala Řecké republice dne 17. června 2011 výzvu dopisem, v níž měla za to, že Řecká republika nesplnila povinnosti, které pro ni vyplývají z článku 4 směrnice 91/271, pokud jde o těchto 62 aglomerací, a vyzvala ji proto, aby předložila vyjádření.
- 10 Dne 11. srpna 2011 odpověděla Řecká republika na tuto výzvu dopisem a sdělila informace o uvedených aglomeracích.
- 11 Dne 1. června 2012 Komise zaslala Řecké republice odůvodněné stanovisko, v němž uvedla, že Řecká republika i nadále porušuje ustanovení směrnice 91/271. Komise tento členský stát vyzvala, aby předložil vyjádření ve lhůtě dvou měsíců od doručení tohoto odůvodněného stanoviska.
- 12 Řecká republika odpověděla na uvedené odůvodněné stanovisko dopisy ze dne 20. července 2012 a ze dne 20. března 2013, přičemž tvrdila, že čtyři aglomerace vyhovovaly ke dni ukončení různých projektů financovaných z operačního programu „Životní prostředí a udržitelný rozvoj“ požadavkům směrnice 91/271 a že osm dalších aglomerací mělo funkční čistírnu odpadních vod s údaji o odtoku v souladu s požadavky této směrnice.
- 13 Dne 21. února 2014 zaslala Komise Řecké republice doplňující odůvodněné stanovisko z důvodu, že osm aglomerací, a sice Prosotsani, Doxato, Eleftheroupoli, Vagia, Desfina, Galatista, Polychrono a Chanioti, stále nevyhovovalo požadavkům směrnice 91/271.
- 14 Řecká republika v odpovědi ze dne 22. dubna 2014 na doplňující odůvodněné stanovisko připustila, že čtyři aglomerace, z dotčených osmi, budou uvedené požadavky dodržovat v plném rozsahu, jakmile budou ukončeny spolufinancované projekty. Pokud jde o čtyři další aglomerace, Řecká republika poznamenala, že tyto aglomerace, i když mají čistírny odpadních vod provozované v souladu s ustanoveními směrnice 91/271, nezaslaly dostatečné množství vzorků v souladu s uvedenou směrnici.
- 15 Vzhledem k tomu, že se Komise s odpověďmi poskytnutými Řeckou republikou nespokojila, podala projednávanou žalobu.

K žalobě

- 16 Komise svou žalobou Řecké republiky vytýká, že nesplnila povinnosti, které pro ni vyplývají z čl. 4 odst. 1 a 3 směrnice 91/271 tím, že tento členský stát nezajistil sekundární nebo jiné rovnocenné čištění vypouštěných městských odpadních vod pro jednu aglomeraci s EP v rozmezí 10 000 až 15 000 a pro sedm aglomerací s EP v rozmezí 2 000 až 10 000.
- 17 V tomto ohledu je třeba připomenout, že podle ustálené judikatury se existence nesplnění povinnosti musí posuzovat vzhledem ke stavu, v němž se členský stát nacházel v době, kdy uplynula lhůta stanovená v odůvodněném stanovisku, a že změny, ke kterým došlo následně, nemohou být Soudním dvorem brány v úvahu (rozsudek ze dne 10. dubna 2014, Komise v. Itálie, C-85/13, nezveřejněný, EU:C:2014:251, bod 31 a citovaná judikatura).
- 18 Z toho vyplývá, že vzhledem k tomu, že v projednávané věci byla tomuto členskému státu v odůvodněném stanovisku, které bylo odesláno dne 21. února 2014 a Řecká republika jej obdržela téhož dne, stanovena lhůta dvou měsíců od doručení tohoto stanoviska ke splnění povinností, které pro něj vyplývají ze směrnice 91/271, je nutné existenci údajného nesplnění povinnosti posoudit k datu 21. dubna 2014.
- 19 Pro účely posouzení opodstatněnosti projednávané žaloby je tudíž třeba určit, zda lze k poslednímu uvedenému datu považovat za prokázané, že Řecká republika, jak tvrdí Komise, nevyhověla požadavkům vyplývajícím z čl. 4 odst. 1 uvedené směrnice, co se týče aglomerací Prosotsani, Doxato, Eleftheroupoli, Vagia a Galatista, jakož i požadavkům vyplývajícím z čl. 4 odst. 3 téže směrnice, pokud jde o aglomerace Polychrono, Chanioti a Desfina.
- 20 Řecká republika ve svých písemnostech uvádí, že nepopírá, že k datu stanovenému v doplňujícím odůvodněném stanovisku nebylo vypouštění městských odpadních vod z aglomerací Prosotsani, Doxato, Eleftheroupoli, Vagia a Galatista v souladu s požadavky čl. 4 odst. 1 téže směrnice.
- 21 Nicméně podle ustálené judikatury Soudního dvora přísluší Soudnímu dvoru konstatovat, zda vytýkané nesplnění povinnosti existuje, či nikoli, a to i v rozsahu, v němž dotýčný stát nesplnění povinnosti nezpochybnuje (rozsudek ze dne 10. března 2016, Komise v. Španělsko, C-38/15, nezveřejněný, EU:C:2016:156, bod 29 a citovaná judikatura).
- 22 V tomto ohledu je třeba připomenout, že čl. 4 odst. 1 druhá a třetí odrážka směrnice 91/271 stanoví členským státům povinnost dosáhnout přesně daného výsledku, jež je formulována jasným a jednoznačným způsobem a městské odpadní vody odváděné stokovými soustavami podle ní musí být podrobeny sekundárnímu čištění nebo jinému rovnocennému čištění, buď před jakýmkoliv vypouštěním, pokud pocházejí z aglomerací s EP v rozmezí 10 000 a 15 000, nebo před vypouštěním do sladkých vod a do ústí řek, pokud pocházejí z aglomerací s EP v rozmezí 2 000 až 10 000.
- 23 Mimoto podle čl. 4 odst. 3 uvedené směrnice musí být toto sekundární čištění nebo čištění jemu rovnocenné zajištěno čistírnami odpadních vod, jejichž vypouštění vyhovuje požadavkům uvedeným v příloze I bodu B téže směrnice.
- 24 Jak připustila Řecká republika ve svých písemnostech, v projednávané věci přitom ze skutečností předložených Soudnímu dvoru vyplývá, že k datu stanovenému v doplňujícím odůvodněném stanovisku nebyly v aglomeracích uvedených v bodu 20 tohoto rozsudku práce nezbytné k výstavbě nebo modernizaci čistíren odpadních vod ještě skončeny, a vypouštění městských odpadních vod z těchto aglomerací tedy nebylo podrobeno sekundárnímu čištění nebo jinému rovnocennému čištění vyžadovanému v čl. 4 odst. 1 směrnice 91/271.

- 25 Z toho vyplývá, že k datu stanovenému v doplňujícím odůvodněném stanovisku nebylo vypouštění městských odpadních vod z aglomerací Prosotsani, Doxato, Eleftheroupoli, Vagia a Galatista, jak připustila Řecká republika, v souladu s ustanoveními čl. 4 odst. 1 uvedené směrnice.
- 26 Co se týče aglomerací Polychrono, Chanioti a Desfina, z vyjádření předložených účastníky řízení vyplývá, že Řecká republika poskytla Komisi v nepravidelných intervalech a v různém počtu několik vzorků za roky 2011 až 2014.
- 27 Co se týče výsledků těchto vzorků, Komise tvrdila, pokud jde o aglomeraci Polychrono, že z 84 vzorků poskytnutých za roky 2012 a 2013 překročilo 7 vzorků povolené hodnoty, že vzorky odebrané z aglomerace Chanioti v letech 2012 až 2014 neměly důkazní hodnotu z důvodu nepravidelnosti jejich odběru a že ze 14 vzorků odebraných v nepravidelných intervalech v letech 2011 až 2013, jež se týkaly aglomerace Desfina, překročily 2 vzorky stanovené hodnoty.
- 28 I když Komise na jednání v odpovědi na otázku Soudního dvora v tomto směru výslovně uvedla, že již nevyžaduje, aby odběry dvanácti vzorků, tedy jednoho vzorku měsíčně, byly prováděny po celý rok, aby bylo možné prokázat, že dotyčná zařízení jsou v souladu s požadavky čl. 4 odst. 3 směrnice 91/271 ve spojení s přílohou I bodem B této směrnice, na jednání nicméně tvrdila, že vzorky, které poskytla Řecká republika nejsou z hlediska kvality reprezentativní z důvodu nedostatku odběrů, které by umožnily srovnávací přezkum, a z důvodu nezohlednění relevance okamžiku, k němuž měly být vzorky odebrány.
- 29 V této souvislosti je třeba připomenout, že co se týče aglomerací Polychrono, Chanioti a Desfina, Komise jak ve fázi před zahájením soudního řízení, tak v žalobě Řecké republiky vytýkala, že z důvodu počtu poskytnutých vzorků nesplnila povinnosti, které pro ni vyplývají z čl. 4 odst. 3 směrnice 91/271.
- 30 Na jedné straně požadavek týkající se relevance okamžiku, k němuž mají být vzorky odebrány, přitom nepatří mezi požadavky uvedené v příloze I bodu B této směrnice, a tedy mezi povinnosti, které pro členské státy vyplývají z článku 4 uvedené směrnice.
- 31 Na druhé straně a v každém případě je třeba připomenout, že v rámci žaloby pro nesplnění povinnosti má postup před zahájením soudního řízení za cíl dát dotčenému členskému státu zaprvé příležitost, aby splnil povinnosti, které pro něj plynou z unijního práva, a zadruhé příležitost, aby se proti výtčům formulovaným Komisí mohl účinně bránit. Předmět žaloby podané na základě článku 258 SFEU je tedy vymezen postupem před zahájením soudního řízení upraveným v tomto ustanovení. Řádný průběh tohoto postupu představuje základní záruku požadovanou Smlouvou o EU nejen pro ochranu práv dotčeného členského státu, ale i k zajištění toho, že předmět sporu případného soudního řízení bude jasně vymezen (viz rozsudek ze dne 11. září 2014, Komise v. Nizozemsko, C-525/12, EU:C:2014:2202, bod 21 a citovaná judikatura).
- 32 Komise přitom v žalobě, jakož i ve fázi před zahájením soudního řízení Řecké republiky pouze vytýkala, že poskytla vzorky, které nebyly z důvodu jejich nedostatečného množství reprezentativní, a nezpochybnila kvalitu vzorků, které jí byly předány.
- 33 Z toho vyplývá, že vytýkané skutečnosti týkající se nedostatku vzorků, které by umožnily srovnávací přezkum a nezohlednění relevance okamžiku, k němuž mají být odebrány, překračují rámec tohoto řízení o nesplnění povinnosti, a musí být tedy odmítnuty jako nepřipustné.
- 34 Za těchto podmínek, jelikož z přezkumu údajů poskytnutých Řeckou republikou v její žalobní odpovědi vyplývá, že Řecká republika poskytla Komisi několik vzorků, které vykazují účinnost sekundárního čištění městských odpadních vod od uvedení stokových souprav uvedených aglomerací do provozu, a že Komise uvedla, že již nevyžaduje, aby byl odběr dvanácti vzorků, tedy jeden vzorek měsíčně, prováděn po celý rok, je třeba mít za to, že bylo prokázáno, že vypouštění z čistíren odpadních vod

z aglomerací Polychrono, Chanioti a Desfina vyhovovalo k datu stanovenému v doplňujícím odůvodněném stanovisku požadavkům čl. 4 odst. 3 směrnice 91/271, takže co se týče těchto aglomerací, nebylo vytýkané nesplnění povinnosti prokázáno.

- 35 S ohledem na všechny výše uvedené úvahy je třeba konstatovat, že Řecká republika tím, že nezajistila sekundární čištění nebo jiné rovnocenné čištění městských odpadních vod z aglomerací Prosotsani, Doxato, Eleftheroupoli, Vagia a Galatista, jejichž populační ekvivalent se pohybuje v rozmezí 2 000 až 10 000, nesplnila povinnosti, které pro ni vyplývají z článku 4 odst. 1 směrnice 91/271.

K nákladům řízení

- 36 Podle čl. 138 odst. 3 jednacího řádu Soudního dvora může Soudní dvůr rozdělit náklady mezi účastníky řízení nebo rozhodnout, že každý z nich nese vlastní náklady, pokud každý účastník měl ve věci částečně úspěch i neúspěch. Vzhledem k tomu, že se žalobě Komise vyhovuje pouze částečně, je třeba rozhodnout, že každý z účastníků řízení ponese vlastní náklady řízení.

Z těchto důvodů Soudní dvůr (desátý senát) rozhodl takto:

- 1) **Řecká republika tím, že nezajistila sekundární čištění nebo jiné rovnocenné čištění městských odpadních vod z aglomerací Prosotsani, Doxato, Eleftheroupoli, Vagia a Galatista, jejichž populační ekvivalent se pohybuje v rozmezí 2 000 až 10 000, nesplnila povinnosti, které pro ni vyplývají z článku 4 odst. 1 směrnice Rady 91/271/EHS ze dne 21. května 1991 o čištění městských odpadních vod, ve znění nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 1137/2008 ze dne 22. října 2008.**
- 2) **Ve zbývajících částech se žaloba zamítá.**
- 3) **Evropská komise a Řecká republika ponесou vlastní náklady řízení.**

Podpisy.